

Розглянемо детальніше місце та роль бізнес-сегментів у банківському секторі. Структурування клієнтської бази, тобто розподіл діяльності між різними сегментами, такими, як: роздрібний та корпоративний банкінг, інвестиційний банкінг, приватний банкінг, малий та середній бізнес, дозволяє банку краще розуміти специфічні потреби кожного сегмента, що, своєю чергою, дає змогу пропонувати індивідуалізовані продукти та послуги, а також забезпечувати високий рівень задоволеності клієнтів.

Розподіл на бізнес-сегменти допомагає банкам оцінювати прибутковість кожного напрямку діяльності, виділяти ресурси більш ефективно та розвивати ті сегменти, які приносять найбільший дохід. Не викликає сумнівів, що корпоративний банкінг забезпечує високі доходи завдяки кредитуванню великих проєктів та послугам з управління фінансами, а роздрібний – приносить стабільний дохід завдяки масовому обслуговуванню населення та операціям із платіжними картками.

О.В. Шумкова вважає, що «...порівняльний аналіз послуг банку і послуг його конкурентів клієнтами і працівниками допомагає з'ясувати найбільш і найменш важливу для покупців споживчу цінність отриманих послуг, побачити їх найкращі і найслабші сторони, встановити загальну оцінку послуг досліджуваного банку і конкурента, пізнати розбіжності між оцінками послуг працівниками банку та оцінками споживачів...» [2].

Зниження ризиків та диверсифікація теж залежать від поділу на сегменти: банк може покрити збитки у роздрібному сегменті за рахунок стабільнішого корпоративного або інвестиційного бізнесу.

Розподіл банківської діяльності на сегменти дозволяє посилити орієнтацію на розвиток продуктів та інновацій. Так, корпоративні клієнти матимуть доступ до спеціалізованих послуг (валютні хеджування і т.п.), а роздрібні – до індивідуальних пропозицій щодо програм лояльності.

Вищезгаданий розподіл відіграє ключову роль й у підтримці стратегічного планування, що дозволяє керівництву оцінювати ефективність різних напрямів бізнесу та формулювати довгострокові стратегії. Якщо зростатиме попит на інвестиційні послуги серед заможних клієнтів, то більша увага повинна приділятися подальшому розвитку приватного банкінгу.

Взагалі, окремі бізнес-сегменти мають свої підрозділи, що відповідають за виконання певних функцій, що дозволяє банку підвищити операційну ефективність. Керівництво кожного сегмента має більше автономії для прийняття рішень, що сприяє гнучкості та швидкій адаптації до змін ринку.

Отже, поділ банківської діяльності на бізнес-сегменти дозволяє оптимізувати управління ресурсами, покращити клієнтське обслуговування, мінімізувати ризики та підвищити прибутковість. Завдяки сегментації банки можуть адаптувати свою стратегію під потреби різних груп клієнтів і більш ефективно реагувати на зміни у ринкових умовах.

Література

1. Гончаренко Т. П. Аналіз моделей бізнес-стратегії банків: міжнародний та вітчизняний досвід. *Економічний аналіз*. 2020. Том 30. № 1. Частина 1. С. 42-49. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2020.01.01.042>

2. Шумкова О.В., Поглиблення сегментації клієнтурних ринків для удосконалення маркетингового управління банківськими послугами. URL: <https://repo.snau.edu.ua/bitstream/123456789/6878/1/ШумковаО.В.%20Поглиблення%20сегментації.pdf>

УДК 336.71:004.8

Худолій Юлія Сергіївна,

кандидат економічних наук, доцент

Приймак Анастасія Юрїївна, студентка

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Україна)

ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ БАНКІВ У КОНТЕКСТІ ІНТЕГРАЦІЇ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ: СВІТОВИЙ ДОСВІД ТА УКРАЇНСЬКІ ПЕРСПЕКТИВИ

Штучний інтелект (ШІ) трансформує банківську сферу, надаючи нові інструменти для посилення фінансової стійкості, особливо в умовах глобальних викликів і підвищених ризиків. Досвід провідних іноземних банків і перші кроки українських установ свідчать про значний потенціал ШІ у забезпеченні фінансової стабільності (табл. 1), що є особливо актуальним у період зростання кіберзагроз і підвищеної конкуренції на ринку.

За даними Національного Банку України у 2023 році сума збитків надавачів платіжних послуг, торговців та клієнтів від шахрайських операцій з платіжними картками становила приблизно 833 млн. грн., що на 73% більше у порівнянні з 2022 роком [5]. Окрім значних фінансових збитків для банківських установ, шахрайські дії негативно впливають на фінансову

стійкість банківської системи через зростання операційних витрат, зниження довіри клієнтів та інвесторів, відтік коштів, підвищення ризиків ліквідності тощо.

Таблиця 1

Приклади використання ШІ в іноземних та українських банках

№ з/п	Банк	Приклад використання
1	Barclays	Виявлення шахрайства за допомогою моніторингу платіжних транзакцій продавця в реальному часі
2	JPMorgan Chase	Виявлення шахрайства та запобігання шахрайським транзакціям у реальному часі
3	Sense Bank	Створення сервісів самообслуговування, аналіз запитів, запобігання шахрайству, збільшення кількості автентифікованих клієнтів
4	Banco Santander	Створення моделей прогнозування, які дозволяють співробітникам приймати більш обґрунтовані рішення про інвестиції та кредитування
5	Citybank	Автоматична обробка кредитних заявок, перегляд документів клієнтів та виявлення шахрайства
6	Bank of America	Виявлення прихованих ринкових закономірностей для передбачення потреб клієнтів, консолідує ринкові дані за класами активів і регіонами за допомогою внутрішніх моделей банку та методів машинного навчання
7	Discover Financial Services	Андерайтинг кредитів
8	ПУМБ	Аналітика, пошук аномалій та потенційного шахрайства, створення антифрод систем
9	ПриватБанк	Створення інтелектуальної персоналізованої програми лояльності, виявлення клієнтів, які більше за інших ризикують стати жертвами шахрайства

Джерело: створено автором на основі [1-4].

З таблиці 1 видно, що моделі на основі штучного інтелекту для виявлення шахрайства у своїй роботі використовують як більшість провідних іноземних банків, так і системно важливі банки України. Проте в порівнянні з іноземними банківськими установами, українські використовують можливості ШІ не так широко. Для зміцнення фінансової стійкості банківської системи України важливо інвестувати в розвиток інноваційних банківських продуктів та враховувати міжнародний досвід.

Активне впровадження ШІ в банківські процеси вимагає врахування не лише переваг, а й недоліків (рис. 1).

Рис. 1. Переваги та недоліки використання ШІ в банківській сфері

Джерело: складено автором на основі [1; 7].

Використання ШІ відкриває перед банківською системою України можливості значно підвищити свою стійкість та конкурентоспроможність, адаптуючись до глобальних викликів. Основними напрямками, які можуть стати перспективними для банків, є:

- інтеграція з роботизованими фінансовими консультантами (чат-ботами);
- автоматизація процесів моніторингу та звітності для відповідності регулятивним вимогам;
- щоденний моніторинг ключових показників стійкості (ліквідності, капіталу, доходності);
- створення систем, які об'єднують фінансові, страхові, інвестиційні та інші послуги;
- розробка інноваційних продуктів на основі аналізу попиту, поведінкових патернів, тенденцій ринку тощо.

Штучний інтелект має потужний потенціал для зміцнення фінансової стійкості банків шляхом управління ризиками, автоматизації процесів та обслуговування клієнтів. Водночас ефективне впровадження ШІ вимагає значних інвестицій, захисту даних та систематичного контролю.

Література

1. AI in Banking: Trends, Examples, Benefits and Challenges. URL: <https://softwaremind.com/blog/ai-in-banking-trends-examples-benefits-and-challenges/>.
2. AI in Banking: AI Will Be An Incremental Game Changer. URL: <https://www.spglobal.com/en/research-insights/special-reports/ai-in-banking-ai-will-be-an-incremental-game-changer>.
3. Як ШІ змінює українські банки. URL: <https://fintechinsider.com.ua/yak-shi-zminyuye-ukrayinski-banku/>.
4. ПриватБанк запустив програму знижок і кешбеку, засновану на штучному інтелекті. Вона називається «Привіт». URL: <https://forbes.ua/news/privatbank-zapustiv-programu-znizhok-i-keshbeku-zasnovanu-na-shtuchnomu-intelekti-vona-nazivaetsya-privit-13052024-21127>.
5. Причиною більшості шахрайських випадків з платіжними картками стало розголошення даних їхніми користувачами. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/prichinoyu-bilshosti-shhayskih-vipadkiv-z-platijnimi-kartkami-stalo-rozgoloshennya-danih-yihnimi-koristuvachami>.
6. AI Banking: Best and Worst Use Cases. URL: <https://www.techmagic.co/blog/ai-banking>.
7. Khudolii, Y., Hlushko, A. The impact of innovation and fintech on the banking business. *ScienceRise*. 2023. № 3. P. 41–50.
8. Глушко А.Д., Маслій О.А. Вплив інформаційної політики на рівень фінансової безпеки України. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». 2022. № 46. С. 39-46.
9. Onyshchenko, S., Haitan, O., Yanko, A., Zdorenko, Y., & Rudenko, O. (2024). Method for detection of the modified DDoS cyber attacks on a web resource of an Information and Telecommunication Network based on the use of intelligent systems. In *Proceedings of the Modern Data Science Technologies Workshop (MoDaST 2024)*. Pp. 219-235.
10. Onyshchenko, S., Yanko, A., Hlushko, A., Maslii, O. (2023). Economic cybersecurity of business in Ukraine: strategic directions and implementation mechanism. *Economic and cyber security*. Kharkiv: PC TECHNOLOGY CENTER, 30–58. doi: <https://doi.org/10.15587/978-617-7319-98-5.ch2>

УДК 336.71:004.9

Тихонов Ігор Валентинович, студент

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Україна)

ЕФЕКТИВНІСТЬ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

В епоху сучасних інноваційних технологій цифровізація стала одним із пріоритетних напрямів. Під цифровізацією варто вважати, що це процес впровадження цифрових технологій для оптимізації, автоматизації та покращення процесів і послуг у різних сферах, роблячи їх швидшими, доступнішими та зручнішими для користувачів. Процес цифровізації розповсюдився у всі сфери діяльності нашої економіки, і особливо він відчутний у банківському секторі. Так, цифровізація в банківській сфері – це впровадження цифрових технологій для автоматизації, оптимізації та покращення банківських процесів та послуг. Вона включає розвиток онлайн-банкінгу, мобільних додатків, чат-ботів, електронних платежів, цифрових рахунків, а також використання штучного інтелекту та аналізу даних для покращення обслуговування клієнтів та безпеки. Основна мета цифровізації – зробити банківські послуги доступнішими, швидшими та зручнішими для клієнтів.

В умовах цифрової економіки важливо накопичувати статистичну інформацію про інновації в банках та їхні постефекти. Це дозволяє обґрунтувати зв'язок між рівнем інноваційності банку та його ефективністю. Розвиток фінансових технологій підвищує ефективність та конкурентоспроможність банків. У табл. 1 відображено вплив окремих видів фінансових технологій на ефективність банку, а також переваги та недоліки окремих інноваційних технологій.

Хмарні технології дозволяють банкам ефективно зберігати та обробляти великі обсяги даних, забезпечуючи при цьому гнучкість і швидкість обслуговування клієнтів. Вони надають інструменти для автоматичного моніторингу транзакцій та виявлення шахрайства, що підвищує рівень фінансової безпеки. Крім того, хмарні рішення полегшують інтеграцію нових цифрових сервісів, таких як мобільний та інтернет-банкінг, які роблять банківські послуги зручнішими й доступнішими для клієнтів у будь-якому місці та час.

На сьогодні, серед банківських установ, саме ПАТ «МТБ-БАНК» є одним з лідерів в Україні, який здійснив стовідсоткову міграцію на «хмару». Це суттєвий крок вперед. Восени 2022 року ПАТ «МТБ-БАНК» оформив дорогий страховий поліс. У банку тепер є «цифрова копія», яка повністю здатна працювати саме так, як і фізичний оригінал – всі дані вже є на «хмарі» AZURE. Відтепер навіть фізичне пошкодження серверів не зупинить роботу банку. Хмарні інструменти можна використовувати для швидкого впровадження нових функцій мобільного банкінгу або